Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY *УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК*

VOL.CV. № 11 SATURDAY, JANUARY 17 1998 PARSIPPANY and NEW YORK CENTS 75 –ЦЕНТІВ ПАРСИППАНІ І НЮ ЙОРК СУБОТА, 17-го СІЧНЯ 1998 р. Ч. 11 РІК CV

Україна експортує зброю

Київ (Р.Р.) — Генеральний директор компанії „Укрспецекспорт" Андрій Кукін розповів про успіхи цієї української компанії на ринку озброєнь.

За його словами, в останні кілька років список найбільших експортерів зброї незмінно очолюють ЗСА, Росія, Німеччина, Великобританія та Франція. Ці перші п'ять держав посіли міцні постійні місця на світовому ринку озброєнь, але наступні п'ять країн, до яких потрапила й Україна, такою чіткою постійністю не відзначаються.

Ще у 1995 році за обсягом продажу зброї Україна поступалася таким країнам, як Ізраїль, Канада, Бельгія, Узбекістан та Італія, але у 1996 році всі ці держави опинилися позаду. Це особливо не сподобалося Росії, яка побачила, що Україна є її сильним конкурентом.

Експерти зі Стокгольмського міжнародного інституту досліджень миру також зараховують Україну до числа небагатьох країн світу, що найбільш динамічно освоюють світовий ринок озброєнь. Такі успіхи України в галузі торгівлі зброєю, за словами Кукіна, зумовлено тим, що на її території зосереджено колосальні потужності військово-промислового комплексу колишнього СССР. Але в загальному обсязі експорту постійно зростає частина нової зброї, виробленої вже незалежною Україною, і в 1997 році 50 відсотків становили нові системи озброєнь. Деякі з них розроблено спільно з закордонними компаніями, які випускають найсучасніші системи. Це дає змогу використовувати капітали інвесторів для розвитку українського військово-промислового комплексу.

Минулого року Україна підписала близько 170 контрактів, найбільші з яких на Близькому Сході, в Латинській Америці та Індонезії. „Практично кожні два-три дні компанія 'Укрспецекспорт' укладала контракт, а це є певним показником активности минулого року", — підкреслив А. Кукін. Якщо у 1996 році торгівля зброєю провадилася з 30 країнами, то в 1997 коло партнерів збільшилося ще на 20 країн і обсяги експорту озброєнь зросли вдвічі.

Серед конкрактів 1997 року 15 відсотків — на послуги військового і спеціяльного характеру. Порівняно з 1996 роком їхні обсяги збільшилися в чотири рази. У 1998 році передбачається довести частину військових послуг до 30 відс. від загального числа контрактів.

В питанні перебудови системи торгівлі зброєю спостерігаються і певні негативні тенденції. Деякі політики намагаються спрямувати ці процеси шляхом Росії, тобто створити кілька конкуруючих структур всередині країни, та генеральний директор „Укрспецекспорту" А. Кукін вважає, що важливішим є забезпечення відсутности конкуренції для українських експортів на зовнішньому ринку. Отож він радить зосередитися на забезпеченні єдиної цінової політики, виконанні міжнародних зобов'язань і збереженні державної монополії в цьому бизнесі.

Затверджено порядок проведення виборів

Київ. — Центральна виборча комісія ухвалила 14-го січня на своєму засіданні постанову про порядок проведення виборів до парляменту, які відбудуться 29-го березня, повідомила УНІАР.

Згідно з порядком, визначеного жеребкуванням, у бальотах в багатомандатній виборчій окрузі будуть надруковані назви політичних партій, виборчих бльоків, прізвища та ініціяли перших п'ятьох кандидатів, які зареєстровані в списку даної партії.

ЦВК схвалила також методичні рекомендації для окружних виборчих комісій щодо практичного застосування окремих положень закону про вибори. Ці рекомендації будуть надіслані окружним виборчим комісіям.

Комісія затвердила „Положення про статус офіційних спостерігачів від інших держав і міжнародних організацій, від громадських організацій України та кандидатів в депутатів". ЦВК рекомендувала окружним та дільничим комісіям керуватися затвердженим положенням, сприяти спостерігачам у здійсненні їхніх уповноважень.

Рішення про акредитацію офіційних спостерігачів приймає голова ЦВК. Офіційні спостерігачі на території України перебуватимуть під державним захистом України. ЦВК може передчасно припинити уповноваження спостерігача в разі порушення ним закону.

Окремою постановою затверджено „Порядок обліку, надходження та витрат власних виборчих фондів політичної партії, виборчого бльоку, кандидата в депутати під час підготови до проведення виборів". ЦВК рекомендувала Національному Банкові України випрацювати та затвердити порядок відкриття та функціонування власних виборчих фондів політичних партій, бльоків та кандидатів.

НБУ має у триденний термін з дня звернення ЦВК та окружних комісій подати до ЦВК та комісій відомості про розміри, джерела надходжень, рух фондів на рахунках відповідних фондів. НБУ та Державна податкова адміністрація невідкладно інформуватимуть ЦВК про всі факти порушень для негайного реагування.

Індонезія отримає допомогу

Джакарта, Індонезія. — Індонезький президент Сугарто після довгого вагання вкінці погодився на тверді умови економічного виправлення, котрі були передумовою будьякої допомоги і у четвер, 15-го січня, підписав договір з Міжнародним валютним фондом, який допоможе Індонезії вибратися на чисті води з теперішньої економічної кризи.

Майкл Камдессю, голова МВФ, який в середу, 14-го січня, прибув сюди, щоб заохотити уряд Індонезії швидше братися до конечних обмежень, заявив, що „тільки завдяки провідницькім здібностям президента Сугарто" можна було дійти до порозуміння та підписати згаданий договір. Офіційні чинники МВФ побоювалися, що Індонезія була дещо стриманою у застосуванні потрібних реформ і тому вагалися з наданням конкретної допомоги. Зі своєї сторони президент Сугарто подякував керівництву та урядникам МВФ, котрі працювали над поодинокими точками договору за їхні намагання допомогти його країні подолати теперішні труднощі.

МВФ зумів скомплетувати цілий ряд відповідних засобів на суму 40 блн. дол., щоб допомогти Індонезії, котра зазнала серйозної девалюації своєї валюти — рупії, так само як й інші азійські країни.

Президент Сугарто, котрий править Індонезією вже 32 роки, впродовж цього тижня відбув цілий ряд зустрічей та нарад з офіційними чинниками МВФ та інших міжнародних установ і запевнив їх, що він зобов'зується виконати всі ними поставлені передумови, щоб реформувати економічну систему країни.

Аналітики побоюються, що запроваджена конечних реформ погано відіб'ється на 202 млн. населенні країни в час коли Індонезія терпить від безробіття та інфляції, а це у свою чергу може викликати неспокій.

Дж. Ґленн знову полетить в орбіту

Сенатор Дж. Ґленн

Вашінґтон. — Офіційні чинники Крайового управління аеронавтики і дослідження космосу (НАСА) підтвердили, що теперішній сенатор Джан Ґленн, а для Америки і цілого світу колишній перший американець, який в 1962 році тричі здійснив крутобіг довкруги Землі, знову полетить у космос.

Сенаторові Дж. Ґленнові тепер 76 років, але його зовнішній вигляд, черствість і стан здоров'я в такому стані, що в нікого не залишає сумніву про здійснення, цього ним запропонованого полету, котрий має відбутися осінню і триватиме 10 днів, а тим часом сенаторові Дж. Ґленові у липні сповниться 77 років.

Для багатьох американців Дж. Ґленн залишився героєм, який своїм історичним полетом тому 36 років миттю відновив національну гордість цілої країни, котра була дуже захитана роками холодної війни та успіхами СССР у первісних космічних дослідах. Тому вістка про його повторний політ у космос викликала втіху, зацікавлення та поновлену гордість, що 77-річний американець полетить у космос. У 1962 році Дж. Ґленн був героєм-першуном і тепер він знову буде героєм-першуном, астронавтом найбільш зрілого віку.

Деякі критики вже почали висловлювати свої скептичні завваги, чи ця подорож сенатора Ґленна принесе будь-яку користь

(Закінчення на стор. 3)

ЮНЕСКО допомагатиме Україні

Київ (Р.Р.) — Пресова служба Президента України повідомила, що на ім'я Леоніда Кучми надійшов лист від генерального директора ЮНЕСКО Федеріко Майора.

Керівник цієї міжнародної організації запевнив голову української держави, що ЮНЕСКО докладатиме всіх зусиль для привернення уваги світової громадськости до проблем Чорнобильської Атомної Електростанції. Крім того, ЮНЕСКО і далі допомагатиме людям, що постраждали від катастрофи в Чорнобилі.

Федеріко Майор підтримав ініціятиву Президента Кучми про скликання в Києві міжнародної конференції „Демократичне врядування і культура миру", що має відбутися в другому півріччі 1998 року під егідою ЮНЕСКО.

Почалися переговори про режим українсько-румунського кордону

Київ (УНІАР). — 14-го січня почалися українсько-румунські переговори про режим міждержавного кордону на рівні амбасадорів двох країн.

Угода про кордон має остаточно підтвердити лінію, яка розділяє Україну і Румунію. З цього приводу у Києва та Букарешта суперечностей немає, бо обидві сторони підписали минулого року договір, яким підтвердили непорушність кордонів.

Однак договір залишив нерозв'язаною проблему розмежування континентального шельфу в районі острова Зміїного у Чорному морі, де знайдено родовища нафти і газу.

На думку Києва, українська частина континентального шельфу має зараховуватись від цього острова, бо Україна вважає його обжитим. Букарешт же називає Зміїний скелею і не визнає права України на 12 миль територіяльних вод навколо нього.

На переговорах обидві країни мають вирішити чи відмовитися від використання родовищ поблизу Зміїного, чи робити це разом. У кінці 1999 року, якщо шельф не поділять, Київ та Букарешт або погодяться продовжити дискусії, або звернуться до Міжнародного суду в Гаазі. Необхідною умовою цього кроку є договір про режим кордону.

Переговори відбуваються в Міністерстві Закордонних Справ за зачиненими дверима. Дипломати відмовилися від будь-яких коментарів до завершення переговорів.

ЦВК присягнула на вірність Україні

Київ (УНІАР). — 14-го січня на початку засідання Верховної Ради члени Центральної виборчої комісії склали присягу на вірність Україні.

Починаючи цю процедуру, голова ЦВК Михайло Рябець пообіцяв від імені комісії „чесно і сумлінно виконувати визначені законом обов'язки".

Присягу, яка передбачена законом про ЦВК, склали заступник голови ЦВК Микола Дем'яненко, секретар комісії Ярослав Давидович і дев'ять інших членів, включно з депутатом від Криму Оленою Старовойтовою.

Ще один член ЦВК Василь Кравченко складть присягу пізніше, бо він тепер перебуває на лікарняному.

Голова парляменту Олександер Мороз побажав членам ЦВК успіхів у праці, а також „щоб слова їхньої присяги втілювалися в життя щоденно".

Як відомо, вибори до парляменту відбудуться 29-го березня.

УККА отримав дотацію на проєкт „Вибори — 98"

Евразійська Фундація схвалила грент на суму 175,461 дол. для Українського Конгресового Комітету Америки на підтримку проєкту УККА „Вибори — 98". Грент буде використано для виробництва та передачі радіових та телевізійних публічних оголошень як через крайові мережі, так і через місцеві, для організованих публічних зустрічей з кандидатами в Дніпропетровському, Херсоні, Луганському, Миколаєві, Полтаві, Сумах та Києві, та для публікації та розповсюдження брошури про права та обов'язки громадян.

Проєкт УККА під назвою „Фокус: Україна" спрямований на молодих виборців, віком з 18 до 30 та включає рок-концерти, щотижневі телевізійні та радіопрограми, мережу зв'язку тощо.

Грент Евразійської Фундації дасть змогу втілити заплановане відкриття бюра УККА в Києві. Успіх проєкту за критеріями Евразійської Фундації вимірюватиметься відвідуванням зустрічей в містах та також відсотковою участю молодого електорату у березневих виборах 1998 року. Проєкт не підтримує жодної політичної групи чи особи.

Вийшов збірник НТШ-А про український правопис

Ню Йорк (НТШ-А, Л.О.). — У червні 1997 року в Іллинойському університеті відбулася 16-та Річна конференція української проблематики, цим разом присвячена українському правописові, для відзначення 70-ліття Всеукраїнської правописної конференції у Харкові 1927 року.

Заходом НТШ-А появився збірник доповідей 23-ох доповідачів — чотирьох з Америки, 18 з України та одного з Канади. Збірник під назвою „Про Український правопис і проблеми мови" (редактори: Лариса Онишкевич, Ася Гумецька, Андрій Даниленко, Марія Зубрицька і Дмитро Штогрин), має 234 стор. і такі частини: Загальні статті (Л. Онишкевич, Анна Процик, Лариса Масенко, Володимир Калашник, Людмила Тарновецька, Олександер Чередниченко); До історії українського правопису (Микола Жулинський, Олена Гузар, Андрій Горняткевич, Лідія Коць-Григорочук); Мовні проблеми (Наталія Пазуняк, Тарас Кияк, М. Зубрицька, Антоніна Березовенко, А. Даниленко); Мова в мас-медії і літературі (Лада Коломієць, Ірина Старовойт, А. Гумецька, Роксоляна Зорівчак, Роман Маловський, Олена Бех) і Повідомлення (Ірина Кочан) та статистичні таблиці (Олег Воловина).

Збірник можна замовляти в НТШ в Ню Йорку за 5 дол. плюс 2 дол. пересилка. Адреса: Shevchenko Scientific Society, 63 4th Ave., New York, NY 10003.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

ПРЕЗИДЕНТ ПОМИЛУВАВ ЗАСУДЖЕНИХ НА СМЕРТЬ

КИЇВ. — У 1997 році Президент України Леонід Кучма підписав помилування для 25 осіб, засуджених до страти, сказав 14-го січня на пресконференції голова Адміністрації Президента Євген Кушнарьов. Крім того, голова держави помилував 787 злочинців, засуджених до різних термінів ув'язнення. За словами Є. Кушнарьова, всього на адресу Президента надійшло 33,000 клопотань про помилування.

АКТИВНІШЕ РОЗВИВАТИМУТЬ КУРОРТИ

ЛЬВІВЩИНА. — Президент Леонід Кучма, зустрічаючись 13-го січня з медиками Львівщини в Інституті Проблем Медичної Регабілітації, пообіцяв приділити більше уваги розвиткові курортів у регіоні. Президент, який відпочивав на вакаціях на курорті „Трускавець", сказав, що найближчим часом підпише указ про створення в області відпочинково-курортної зони, участь в розбудові якої повинна взяти не тільки держава, а й приватні підприємці. Л. Кучма зазначив, що унікальні можливості цього куточка України далеко не вичерпані. За його словами, в сусідньому з „Трускавцем" курорті „Східниця" могли б відпочивати діти, які постраждали від чорнобильської катастрофи. Курорт цей славиться цілючими водами.

ЗРОСТУТЬ ЦІНИ НА ЕЛЕКТРОЕНЕРГІЮ

КИЇВ. — „Тарифи на електроенергію будуть підніматись ще, але коли саме, поки що невідомо", — заявив заступник міністра енергетики Володимир Дарчук, виступаючи на зустрічі преcклюбу „Ринкові реформи в Україні". Ситуація, що склалася у галузі, змушує переглядати її структуру, вдосконалювати працю оптового ринку, вивчати можливості акціонування та залучати інвестиції до об'єктів незавершеного будівництва, сказав він. Ціни на паливо в Україні вже досягли рівня світових, а ціни на електроенергію для промисловости нижчі від європейських у півтора раза, для населення у два-два зполовиною раза. Директор „Енергоринку" Микола Рачин вважає, що вже у цьому році необхідно підняти роздрібні тарифи на електроенергію для населення на 20 відс., а також переглянути пільгову систему. За його повідомленням, біля 60 відс. населення сьогодні користуються пільговими тарифами, тобто платять за спожиту енергію половину її вартости.

ПРОДОВЖУЮТЬ ГИНУТИ ШАХТАРІ

КИЇВ. — За перші два тижні нового року у Донецькій та Луганській областях загинули вісім шахтарів. Останній — гірник шахти „Трудівська" компанії „Донецьквугілля" — потрапив під шнек вугільного комбайну у неділю ввечорі. Причиною загибелі називають порушення правил безпеки. Ведеться слідство, — повідомили у Міністерстві Надзвичайних Ситуацій.

В. ЮЩЕНКО ДОМАГАЄТЬСЯ ЗНИЖЕННЯ ДЕФІЦИТУ БЮДЖЕТУ

КИЇВ. — Представники Уряду та Національного Банку України підготували проєкт указу Президента про введення „режиму твердої економії бюджетних фондів" з метою недопущення фінансової кризи. Проєкт передбачає скорочення дефіциту державного бюджету 1998 року на 2 відс. валового внутрішнього продукту (ВВП). На думку В. Ющенка, це допоможе повернути довір'я внутрішних і зовнішніх кредиторів України, а також дасть змогу неемісійним шляхом профінансувати бюджетний дефіцит. Як уже інформовано, дефіцит бюджету на 1998 рік затверджено в сумі 3.38 блн. грн., що становить 3.3 відс. прогнозованого ВВП. Під них, на думку Ющенка, інвестори вкладати гроші не будуть. А головним засобом скорочення бюджетного дефіциту В. Ющенка вважає проведення структурних реформ в українській економіці. Сьогодні НБУ купує державні облігації для обслуговування внутрішнього боргу. Водночас домовляється з деякими великими закордонними кредиторами, які можуть вкладати в економіку України 50 млн. дол. щомісячно.

СИТУАЦІЯ НА ФІНАНСОВОМУ РИНКУ МОЖЕ ПОГІРШИТИСЯ

КИЇВ. — Депутат України від Партії „Реформи і Порядок" (ПРП) Сергій Терьохін в інтерв'ю агенству „Інтерфакс-Україна" сказав, що без різкого втручання в сектор державних фінансів в Україні може розпочатися гіперінфляція. Це викликана не кризою на світових ринках, а великим бюджетним дефіцитом. За словами Терьохіна, внутрішня державна позика, яку використовувала у 1997 році як головне джерело покриття дефіциту бюджету, сьогодні не виконує цієї функції. Держава не може продати їх на суму, достатню для погашення основного боргу. Це змушує НБУ збільшити грошову масу за допомогою емісії та витратити валютні резерви. Наслідком цього може бути зріст інфляції.

ГОЛОСУВАТИМУТЬ ЩОДО КОСТИТУЦІЙНОСТИ СМЕРТНОЇ КАРИ

КИЇВ. — Головний суддя Конституційного суду України Іван Тимченко заявив, що суд незабаром винесе рішення щодо конституційности смертної кари в Україні. Він не сказав, коли саме відбудеться голосування. Як відомо, Рада Европи погрозила, що скасує уповноваження українських делегатів, якщо Київ продовжуватиме практикувати смертну кару. Україна пообіцяла припинити страти у 1995 році, коли стала членом цієї організації. Однак наступного року страчено було понад 100 осіб, а в 1997 — щонайменше 13.

У СВІТІ

У СЕРЕДУ, 14-ГО СІЧНЯ, Рада безпеки Організації Об'єднаних Націй, одноголосно винесла строгу догану Іракові за повторне недопущення збройних інспекторів виконувати їхню працю та підкреслила, що Ірак мусить дотримуватись даних обіцянок і дозволити згаданим інспекторам на „повний, негайний та беззастережний доступ" до місць запідозрених у скриванні хемічної та ядерної зброї. Одначе Рада безпеки ООН зупинилася перед можливою публічною погрозою в сторону Іраку та не сказала про якість можливих консекевенцій в разі невиконання Іраком своїх обіцянок. Це вже четверта з черги цього типу резолюція Ради безпеки ООН, а друга впродовж останнього місяця, котрими ООН намагається припинити ухильні маневри Саддама Гуссейна.

В АМЕРИЦІ

У СЕРЕДУ, 14-ГО СІЧНЯ, Білий Дім підтвердив, що свої зізнання у справі оскарження його Полою Корбін-Джовнс за непристойну поведінку та небажані залицяння, президент Билл Клінтон буде складати приватно у бюрі свого адвоката у Вашінґтоні в суботу, 17-го січня. Первісно засоби масової інформації повідомляли, що зізнання будуть проводитись у Білому Домі з участю П. Корбін-Джовнс. Майкл МекКиррі, пресовий секретар Білого Дому, підтвердив, що це відбудеться у бюрі Роберта Беннетта, адвоката Б.Клінтона, всього кілька кварталів від Білого Дому, забираючу цим можливість П. Корбін-Джовнс і її адвокатам можливого перебування у Білому Домі під час цих зізнань. Судову розправу призначено на 27-го травня у Літтл Рок, Аркансо.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 2200 Route 10, Parsippany, NJ 07054.

UNA & Svoboda tel.: (973) 292-9800; Svoboda Fax: (973) 644-9510; UNA Fax: (973) 292-0900

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446 (914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і грошові перекази виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Parsippany,, NJ

Крок Президента ЗСА в сторону Балтики

Захід завжди був зацікавлений у тому, щоб країни побережжя Балтійського моря мали можливість бути незалежними, насамперед, від ще недавнього Совєтського Союзу. І от сталося: імперія зла, як назвав свого часу СССР Президент З'єднаних Стейтів Америки Роналд Реґен, розпалася, і поряд з іншими колишніми совєтськими республіками повернули собі незалежність Литва, Латвія та Естонія. Це було, однак, меншою несподіванкою, ніж факт, що в недавніх президентських виборах у Литві новим її президентом став американець, колишній литовський еміґрант, що майже пів сотні років прожив у ЗСА, 71-річний Вальдас Адамкус. На еміґрації В. Адамкус не втрачав зв'язків зі своїм краєм, приєднуючи для підтримки Литви західніх політиків, допомагаючи дисидентам та організовуючи виступи проти совєтської окупації. Одержавши в 1992 році литовське громадянство, сьогоднішній президент Литви не вирікся свого американського громадянства, хоч це й ускладнювало його передвиборчі змагання з опонентами. Але, мабуть, важливіше буде сказати про те, що ось цей недавній еміґрант приїхав до ЗСА як один з представників "делеґації" прибалтійських президентів, щоб підписати договір, який має зміцнити співпрацю Литви, Латвії та Естонії із ЗСА в царині економіки та безпеки.

Згаданий договір, щоправда, не дає згаданим балтійським державам безпосередніх ґарантій безпеки, але усуває страхи балтійців перед сусідством з Росією. Остання не висловила невдоволення з приводу підписання американсько- прибалтійського договору, хоч і далі противиться вступу цих країн до НАТО. До речі, в минулому році російський президент Боріс Єльцин пропонував Латвії, Литві й Естонії ґарантії повної безпеки, але, добре пам'ятаючи, чим подібні "ґарантії" можуть закінчитися, коли йде мова про Москву, ці держави її пропозиції відкинули. Не відмовляючись, зрештою, від розвитку співпраці.

Американсько-балтійський договір, названий Картою Партнерства, має підтримувати зусилля Литви, Латвії та Естонії про приєднання їх до Північно-атлантійського оборонного союзу, хоча не обіцяє членства в НАТО, поскільки самі ЗСА подібного питання не вирішують. Але й формальне засвідчення підтримки цих трьох післясовєтських країн З'єднаними Стейтами на ґрунті спільних інтересів і зобов'язань дещо значить. Очевидно, керівництво Литви, Латвії й Естонії усвідомлює, що Захід жодним чином не ризикуватиме наражатися на більший конфлікт з Росією заради задоволення їх старань вступу до НАТО. Отож підписання Карти Партнерства дасть балтійцям не так вже й багато. Але вони також усвідомлюють, що, з чогось почавши, можна буде в майбутньому розраховувати на більше.

Деякі політичні оглядачі, кажучи про те, що підписання згаданого договору з боку Білого Дому є слушним вчинком, водночас зауважують, що під тактичним оглядом воно не надто розсудливе. Бо, мовляв, ще навіть не ратифіковано порозуміння про прийняття до НАТО нових членів з-посеред колишніх комуністичних держав, не розсіяно різних вагань, а вже додано нових, що зміцнює опонентів у їх бажанні стримувати процес поширення членства в НАТО та додає їм однодумців, і тому Президент Билл Клінтон мимоволі діє на шкоду своїй політиці. Сьогодні важливіше було б зосередитися, насамперед, на приспішенні ратифікації в Сенаті ЗСА мадридських домовлень про прийняття до НАТО Мадярщини, Польщі та Чехії, поскільки вже сама ця справа зустрічає великий опір та не так легко буде довести її до бажаного кінця. Тільки після того, як вдасться переконати більшість американської громадськости в правильності ідеї розбудови НАТО, в тому, що цей процес не створює загрози загострення американсько-російських відносин та що він не стане надто коштовним, можна б певніше робити дальші кроки. Ось чому нарощування труднощів на самому початку виглядає тактичною помилкою Адміністрації Президента ЗСА. Не можна також не брати до уваги занепокоєння окремих членів опозиції про те, скажімо, що поширення НАТО може зашкодити стратегічним договорам про роззброєння між ЗСА і Росією, чи про те, що, мовляв, американський платник податків може заплатити велику ціну за поширення цього союзу, а ЗСА не досягнуть очікуваної стратегічної мети.

В цілому ж виглядає, що сьогоднішній крок Вашінґтону є кроком скоріше морально-психологічної підтримки Литви, Латвії та Естонії в їх старannях якнайшвидше дістати ґарантії своєї національної безпеки та незалежности.

Григорій Ощипко

КНИЖКА, ЯКОЇ ЧЕКАЮТЬ

Повищий заголовок взятий із „Вечірнього Києва" з 26-го грудня 1997 року, який повідомляє, що Видавництво „Молодь" підготувало до виспуску книгу відомого українського письменника і правозахисника, лавреата державної премії ім. Т. Шевченка Миколи Руденка п. з. „Енерґія проґресу". Сам заголовок книжки пересічному читачеві нічого не говорить, тому треба сказати, що в цій книзі М. Руденко трактує політичну економію, а точніше — критикує марксизм і його головну опору — додаткову вартість, якою, за Марксом, є людська праця.

М. Руденко, тоді ще як чесний комуніст, не міг погодитися з тою великою прірвою, яка заіснувала між теорією і практикою в СССР. На словах партія запевняла, що комуністичний режим найкращий у світі та що він неминуче допровадить людство до щасливого життя, до раю на землі, а на ділі заходило у все більшу економічну кризу, не говорячи вже про диктатуру, насильство, брак цілковитої свободи, створення ҐУЛаґів, „психушок" та більйони жертв. Це творило колізію з партійною пропаґандою і дійсним станом речей. Членство партії майже зовсім тими справами не переймалося і пристосувалося до цієї жахливої дійсности задля партійної дисципліни, байдужости, страху перед репресіями, займаючи становище „моя хата скраю".

Але не до таких належав М. Руденко, людина з сильним характером і сталевою волею, визнаний прозаїк, поет, філософ, журналіст і гуманіст в повному значенні цього слова. Не з того тіста він ліплений.

Від члена партії до дисидента

Не задовольняючись офіційною відповіддю на свої сумніви, М. Руденко взявся за ґрунтовні студії „Капіталу" Маркса, але не так, як навчали в Інституті марксизму-ленінізму, а по-своєму. А це ж колосальний труд. Але Руденко це доконав. Він знайшов підстави для критики Маркса і його додаткової вартости. Точніше, на цю думку навела його теорія фізіократів, французьких економістів XVIII століття, що визнавали землю і землеробство єдиним джерелом багатства, що створює додаткову вартість. Найбільш відомим представником фізіократів був Франсуа Кене (Francois Quesnay, 1694-1774). З українців його учнем був Сергій Подолинський (1850-91).

Узброївшися сильними арґументами для критики марксизму, М. Руденко від сімдесятих років почав писати листи до ЦК партії, вказуючи на помилки Маркса у його вченні про додаткову вартість у суґеруючи розв'язки для виходу з кризи, бо інакше дійде до катастрофи. Вже тоді Руденко передчував крах марксизму та великі потрясення в СССР. Але партійні боси тим не переймалися і жодної відповіді не давали, а гарненько складали листи до течки, які відтак послужили для обвинувачення їх автора. М. Руденка зняли з посту головного редактора журналу „Дніпро", заборонили друкувати його твори в СССР.

Почалася нагінка в пресі. В 1975 році Руденка виключили з партії, зі Спілки Письменників України. Таким чином загнали його в дисиденти. Але чим більше тиснули на Руденка, тим твердше він відстоював свої погляди і тим більше знаходив приятелів серед людей вільних духом: Лук'яненка, Григоренка, Бердника, Сахарова, Турчина, О. Мешко і інші. Він стає членом московської групи Міжнародної Амнестії, а в 1976 році Руденко очолює українську Групу Сприяння Виконанню Гельсінських Угод і за це все його засудили на 12 літ позбавлення волі. Свою критику марксизму Руденко оформив в книзі „Економічні монологи", тому що партія відмовилася від діялогу. При обшуку рукопис книжки КҐБ забрало і здавалося, що він навіки пропав. Але були копії, які потрапили за кордон. В 1978 році видавництво „Сучасність" опублікувало ці монологи.

Надзвичайна книжка

„Економічні монологи", які видала „Сучасність" майже 20 років тому, — це надзвичайна книжка. Вона написна не сухим науковим способом, але ориґінальним стилем, питомим лише Руденкові, в якій наукові висновки подаються у приступній формі, з письменицьким забарвленням:

„Що такі гроші? Чуму їм служать? Читай 'Капітал', там усе сказане. Біблія і 'Капітал' розв'язують одні і ті самі питання. Саме тому існує суперництво між ними. Півсвіту живе за Біблією, півсвіту – за 'Капіталом'. Чи й же шлях ближчий до істини? Айнштайнові Біблія не заважала творити теорію відносности. Марксові вона заважала. Чому? (щоб 'Капітал' зробити Біблією. — Г. О.)... Мене не виключили б з партії, якби я сказав: не розумію Айнштайна. Але я так сказав про Маркса — і виключили. Як не розумієш — вір. Інші розуміють. Але чи розуміють інші?"

Як видно з повищої цитати, Руденко дуже влучно вкладає в багатьох місцях свої пережиття, свій досвід, свою біографію. А пережиття його бурхливі: син гірника, член партії, переконаний комуніст, фронтовик, учасник відділу охорони Сталіна, політвиховник, інвалід від поранення... дисидент, правозахисник, щирий український патріот.

„Економічні монологи" поділені на дві частини: „Прощай, Марксе!" і „Здоров був, Франзуа Кене!". Перша частина — це критика марксизму і його теорії додаткової вартости та матеріялізму. М. Руденко твердить, що Маркс під кінець свого життя чимраз більше наближувався до Кене. Але на перешкоді став Енґельс, який після Маркса мав видати 4-ий том „Капіталу", але цього не зробив, щоб заховати цю тенденцію Маркса. В ЦК партії над проблемами політичної економіки працювали М. Вознесенський та Сталін. Вознесенський, працюючи над економічними проблемами соціялізму, хотів правдиво пояснити Маркса, але Сталін наказав його розстріляти і сам почав писати „Економічні проблеми соціялізму", ставши по стороні Енґельса, щоб легше було провести своє розуміння марксизму.

В другій частині Руденко інтерпретує фізіократів, Кене, а особливо його економічні таблиці.

Не місце тут ширше з'ясовувати висновки М. Руденка. Важливим є, що його „Економічні монологи" причинилися до критики марксизму (і Руденко тут був головним), а відтак до повного його краху. Маркс хотів ущасливити людство, але на практиці це виявилося найбільшим лихом XX століття, на якому опиралася „імперія зла".

Тепер перший раз в Україні виходить повне видання економічних праць М. Руденка. „Вечірній Київ" друкує також витяг із книги під заголовком „Де шукати порятунку?". Це, мабуть, передмова Руденка до згаданої книжки. Що ж у ній знаходимо?

Наше сьогодення

Руденко твердить, що тепер ми живемо так, як жили в СССР і опинилися на межі катастрофи. Радить видавати твори Кене і Подолинського, які в Україні невідомі. Також вважає, що треба жити проблемами всесвіту, а вже потім власними потребами. Ми не самі від себе — людство є діючим органом всесвіту, твердить він.

Не легко робити зваги таким авторитетам, як Руденко. Але і президенти мають своїх дорадників. Мені здається, що Руденко робить прогнози і хоче діяти на далеку мету. Але теперішня економічна ситуація потребує негайної і невідкладної дії: реформи сільського господарства, приватизації індустрії, зміни податкової системи, зміни настанови керівної верхівки. Інакше не можна стримати спаду виробництва. Польща застосувала шокову терапію і вийшла на цьому добре. Марксизм збанкрутував, але якою виявиться теорія Кене — не відомо. Мабуть, кращою, ніж Марксова, однак це забута теорія з-перед двісті років, про яку згадують лише в історії економії.

Мені здається, що ми забагато теоризуємо. Теоризують у Верховній Раді, теоризує Президент у своїх промовах і заявах, а тут треба негайної практичної дії. Зрештою, Руденко сам твердить, що американський досвід не завдає клопоту економістам-теоретикам. Там більше в шані практичні поради. Це правда. І все йде вперед і вперед. На наших очах губернатор Онтаріо Гаррісон вивів стейт з кризи завдяки здоровому глуздові, каже він. Чи не треба і нам витягнути з цього висновки і бути більш практичними в житті?

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про бідних і багатих

Десь із закутка ще дитячої пам'яті виринає казочка, що її часто розповідала довголітня няня і служниця Кася про бідного і багатого. Розуміється, цей багатий був „недобрий" і скупий, а бідний саме такий, що хотілося його пожаліти.

І раптом початок 1998 року дає чудову нагоду пригадати цю казочку та вбрати її у не надто веселу дійсність, на додаток ще і без того колись так прийнятого в українських казках кінця: „і я там був, мед вино пив, по бороді текло, а в роті не було..."

Не дай Боже комусь із нас тепер знайтися серед бідних і багатих, що кружляють дуже близько нас і викликують жаль, а часто також злість та сором за наших „співвітчизників".

Так якось доля хоче, що мені частіше приходиться зустрічатися радше з тими бідними, як з тими багатими українцями, що починають появлятися на західньому горизонті і то в щораз більшій кількості. У великому відсотку — це жінки, які шукають можливостей заробітку поза границями України, щоб допомогти родині. Звичайно це модерні „невільниці", чи „живий товар", які наймаються на кожну роботу, аби лише здобути так потрібні для прожитку родини гроші.

Напевно майже кожний із читачів нашого щоденника знає принаймні одну із тих сучасних „невільниць", що, не зважаючи на освіту, на докторські ступені, чи іншу вивчену професію, працюють служницями, опікунками хворих або старців часто сім днів у тижні, без відпочинку. І таких можна ще уважати щасливими, бо багато продали свою волю і свою працю за можливість виїхати з України, не усвідомляючи завчасу що їх чекає. З острахом слухаємо розповідей про таких, які за обіцянку праці в ЗСА чи іншій західній країні віддали свій пашпорт, а з тим можливість свобідного повороту домів, і працюють, як справжні невільниці, віддаючи увесь заробіток тому, що їм допоміг сюди потрапити. Знаємо вже не один випадок, як такі сучасні невільниці втікають, так як стоять, „голі й босі", не маючи ані грошей, ані пашпорту для повороту в Україну, аби тільки вирватися з лабет пройдисвітів. В ще гіршому положенні є молоді дівчата та жінки, яких заманили „на роботу" члени різних мафій, а цією роботою виявилась проституція. І вони стараються втекти, опиняються на вулиці рівнож без грошей і без документів, та про них щораз частіше пишуть в чужинецькій пресі. Скільки їх вже є, тих бідних жертв економічної та соціяльної кризи в молодій українській державі? Чи не є вони бідніші і більше знедолені від того бідного селянина з нашої казки?

Але і багатий селянин з розповіді няні також змінився. А яка велика кількість тих сьогоднішніх „багатих"! Вони не лише роз'їжджають по Україні мерцедесами і мають по дві „дачі", але також конта у чужих банках та добре запевнене завтра. Вони не є змушені виїжджати з України, щоб заробити на хліб щоденний, але їдуть часто і у різні екзотичні сторони для приємности і розваги. Ось саме тепер, коли читаємо в чужій пресі про сотні жінок з України, яких зробили проститутками, коли розповідають про жінок, що втекли із невільничої праці для мафії з Брукліну і не мають за що повернутися додому, найкращі лещатарські осередки в ЗСА, як Аспен чи Лейк Плесід, є засипані молодими громадянами України, що просиджують не на з'їздах, а в барах, викуповують місцеві крамниці, розкидаючи сотками долярів. Ті гості мають як і за що повернутися домів і їм ніхто не відбирає ані пашпорту, ані грошей. І ніхто не питається якими шляхами вони здобули маєтки в час, коли є стільки безробітних і „безгрішних" у їхній батьківщині, тих, що не знають чим завтра накормити дітей і коли дістануть вони принаймні частинку своєї належної їм платні.

Колись-давно казки мали завжди добрий кінець. Був він і в байці про бідного та багатого, коли цей останній допоміг таки своєму бідному сусідові.

Сьогоднішній час, однак, жорстокий і сьогоднішня дійсність не знає „геппі енду".

Є тільки право життя, що часом бідні стають таки багатими, а багаті бідними. Як доказ, що таке право життя часом дійсно існує, раджу слідкувати саме тепер за телевізійними оголошеннями славних харчівень, що спеціялізуються у „джанк фуд", а побачите там у рекламі так добре відоме обличчя М. Ґорбачова, як заїдає піццу зі своєю внучкою.

І хоча це тільки Ґорбачов, а не Кравчук, мені стало сумно і якось ніяково за нього, як побачила цю рекламу вперше.

О-КА

Данута Білавич,
Львів

МИСТЕЦЬКИЙ ЛЬВІВ
II

Наступними були вечори пам'яті визначних українських виконавців, які прославили себе далеко за межами України. Їх імена були відомі у світі і незаслужено викреслені в Україні, на батьківщині.

Іванка Мигаль (1937-83) — чудова співачка, меццосопрано, перша українка у складі Метрополітальної опери. Майже усе своє життя Іванна прожила на чужині, але завжди пишалась тим, що вона українка.

Іванна Синенька-Іваницька (1897-88) — українська оперна і камерна співачка (лірико-драматичне сопрано), одна з найкращих інтерпретаторів українських народних пісень свого часу, була відома з численних оперних, концертних та радіовиступів, які завжди мали прихильні відгуки музичних критиків не тільки в Україні, а й за кордоном.

Минулого року родина співачки передала до музею архів Іванни Синецької-Іваницької.

Любка Колесса (1902-97) — незрівняння піяністка, леґенда нашого виконавства. Декілька років працівники музею листувалися з Любкою Колессою. Вона заповідала музеєві свій особистий архів. В одному з листів писала так: „З великою приємністю я хочу передати Вашому музеєві мої два великі портрети... Я також дарую до Музею Соломії Кришельницької відбитку моєї лівої руки в гіпсі, а також багато фотографій... Я Вас дуже прошу, щоби вище згадані речі були поміщені в Музеї С. Крушельницької... Я буду горда і задоволена бути в Музеї з приятелями, такими, як Барвінський, Нижанківський, Менцинський і інші". У архіві Любки Колесси також колекція грамофонних платівок із записами виступів піяністки, її особисті речі. У серпні 1997 року Галина Колеса, внучата племінниця Любки Колесси привезла в Україну ці безцінні матеріяли і урочисто передала їх до музею. І саме у ці дні Любки Колесси не стало. Вона померла 15-го серпня у далекій Канаді. Який трагічний, але разом з тим і символічний збіг обставин!

Бажанням Галини Колесси було те, щоб архів Любки Колесси побачило якомога більше людей. Працівники музею виконали це побажання. Матеріяли з архіву експонувались у Львові на виставці до Дня незалежности у Палаці мистецтв, де були представлені найцінніші колекції музеїв Львова. Виставку відвідали тисячі львів'ян і гостей міста. А в останні дні 1997 року у Музеї історії релігії розпочала працю велика виставка з фондів музею С. Крушельницької, де на чільному місці представлені експонати з архіву Любки Колесси.

Галина Колесса (посередині сидить) передає архів Любки Колесси Музеєві ім. С. Крушельницької. Справа — директор музею Галина Тихобаєва, зліва — проф. Микола Колесса. 20-го серпня 1997 року.

У листопаді 1997 року в музеї Соломії Крушельницької відбувся вечір пам'яті Любки Колесси. Про її творчість розповідали музикознавці Ксеня Колесса, Наталія Кашкадамова, спогадами про свою кузинку поділився Микола Колесса. У музеї діяла велика виставка, присвячена славетній піяністці. І звичайно, линула музика у виконанні незабутньої Любки Колесси, яка залишилася з нами назавжди.

Знаний поступ є і у філії музею — мизично-меморіяльному музеї Станіслава Людкевича. В 1998 році плянується відкриття його експозиції для відвідувачів. Продовжується опрацювання архіву Станіслава Людкевича. Вдова композитора, Зеновія Штундер, підготувала до друку двотомник „С. Людкевич. Статті. Матеріяли. Дослідження", а також працює над життєписом Людкевича.

Працівники музею Соломії Крушельницької підготували до друку каталог музейних виставок та путівник по експозиції музею. За сприянням програми „Матра" (Нідерланди) видано чудову рекламну продукцію.

Фонди музею постійно поповнюються. Так, учениця Одарки Бандрівської Катерина Маслій передала до музею частину її архіву, що складається з документів, рукописів Одарки Бандрівської та Соломії Крушельницької. Протягом року впорядковано експонати, подаровані Романом Савицьким, Оксаною Попіль, вже згадані архіви Іванни Синенької-Іваницької та Любки Колесси. За кожним таким експонатом — доля людини, а деколи і цілого покоління. Це наша історія. І як добре, що, не зважаючи ні на що, ми зуміли її зберегти.

І ось завершальний „мажорний акрод" року. Сесія

(Закінчення на стор. 3)

Космонавти Л. Каденюк та Я. Пустовий зустрілися з українською громадою Чикаґо

Якби стіни Українського Культурного Осередку могли говорити, то вони б розповіли про багато цікавих зустрічей, які за останні роки там відбулися. Вони, напевно, назвали б зустріч громади з першим Президентом України Леонідом Кравчуком, прийняття на честь керівників Уряду, лідерів партій і громадських рухів, діячів культури та мистецтва, які побували в Чикаґо.

Без сумніву можна сказати, що найбільш пам'ятною залишиться зустріч громади з першим космонавтом незалежної України полковником Леонідом Каденюком, його дублером Ярославом Пустовим, дружиною Каденюка Вірою та їх сином Дмитром, яка відбулася на початку нового року.

Знайомство гостей з містом почалося з летовища О'Гейр, яке вважається найбільшум у світі за обсягом перевезення пасажирів. А там є на що подивитися, особливо в міжнародному терміналі, де їх зустрічали генеральний консул України в Чикаґо Віктор Кирик, віцепрезидент Українського Конґресового Комітету Америки Орест Бараник та автор цих рядків.

А потім космонавти побували в центрі Чикаґо, де їх приємно вразив найбільший на плянеті 110-поверховий будинок, оглянули вони також океанаріум, прогулялися набережною озера Мишиґен. На жаль, часу було обмаль, треба було поспішати до українського культурного осередку, де на них вже чекали.

На урочистому бенкеті, який пройшов у теплій, дружній обстановці, були проголошені тости на честь українського посланця в космічний простір, йому висловили багато добрих побажань.

На черзі — зустріч з Чикаґською громадою, представники якої зібралися у великій залі, яка вміщує понад триста чоловік. При появі гостей, всі присутні стоячи, тривалими оплесками вітали Л. Каденюка та Я. Пустового, які зайняли місця за президійним столом.

Урочисту імпрезу коротким вступним словом відкрив віце-президент УККА О. Бараник. Він зокрема зазначив, що політ українського космонавта у складі залоги шатла „Колюмбія" засвідчив перед усім світом, що Україна, поперше, має мужніх синів, а подруге, що молода незалежна країна претендує на провідне місце серед космічних держав світу. Гучними оплесками підтримали присутні думку промовця, який сказав, що Каденюк є справжнім амбасадором української справи.

А потім почалися вітальні виступи, кожний з присутніх жадав сказати добре слово на адресу першого українського космонавта, однак для цього і цілої ночі не вистачило б. Тому було вирішено, що виступатимуть лише представники від урядових установ та громадських організацій.

На трибуні — голова Комітету споріднених міст Чикаґо-Київ Марта Фаріон. Вона сказала:

— На початку нового року ми маємо приємну нагоду сердечно привітали полковника Каденюка та його побратима Ярослава Пустового. Я вбачаю в цьому ознаку того, що 1998 рік буде щасливим і радісним для всіх українців.

Я безконечно вдячна полковнику за те, що в космос він взяв з собою найдорожчі наші символи, а саме: державний прапор України, „Кобзар" Тараса Шевченка, українські народні пісні, а також українське слово, яке лунало на весь світ. Низькій уклін вам за це, пане Леоніде!

Маю приємне доручення посадника Чикаґо, аби оголосити його привітання, адресоване Леонідові Каденюкові. Посадник високо оцінив подвиг космонавта, побажав йому та всьому українському народові нових здобутків в опануванні космосу.

Привітання від губернатора стейту Іллиной Джіма Едгара оголосила його помічник у етнічних справах Пат Михальскі.

Від Союзу Українок Америки поздоровила космонавта Ірена Олексюк. Вона побажала йому подальших успіхів у потрібній для України справі.

З теплою промовою звернувся до космонавтів генеральний консул України в Чикаґо Віктор Кирик:

— Шановні побратими, шановні мої земляки! Я безмежно гордий з того, що після успішного завершення полету на шатлі „Колюмбія" полковник Каденюк приїхав до Чикаґо, де мешкає одна з найбільких українських громад Америки. Політ нашого краянина у складі інтернаціональної залоги переконливо свідчить, що Україна має добре підготовлених космонавтів, що є достойні науковці, поважні спеціялісти, що є держава, яка зосереджує свою увагу на втілення в життя програми освоєння навколоземного простору. Я знаю, що наші поважні гості мають намір відвідати ряд міст Америки, в яких живуть українці. Впевнений, що їх зустрічі з громадами сприятимуть підвищенню авторитету українців в очах американців. Щасливої вам дороги, наші дорогі друзі!

До слова запрошується полковник Леонід Каденюк. Його появу на трибуні присутні зустрічають гучними оплесками. З усього видно, що космонавт помітно хвилюється. Нарешті в залі настає тиша і Л. Каденюк починає свій виступ. Говорить він просто, зрозумілою мовою пояснює найскладніші питання підготови до подорожі в космос та її здійснення.

— Коли минулого року я приїхав у космічний центр імені Ліндона Джансона, який знаходиться в Гюстоні, і приступив до тренувань, то американці, з якими мені доводилося спілкуватися, часто запитували, звідки я. Звичайно, відповідав, що з України. Коли ж я просив їх сказати, чи чули про таку країну, то вони махали головами і говорили „Но". Так дійсно було. Однак після полету на „Колюмбії" світ мав можливість переконатися, що Україна має своїх космонавтів, виготовляє ракети — носії, які називаються „Зеніт". Без перебільшення можу сказати, що в недалекому майбутньому наша країна стане великою космічною державою.

Далі полковник познайомив авдиторію із своєю біографією, розповів, з чого почалося захоплення космонавтикою. Після середньої школи, яку закінчив з срібною медаллю, він поступив до Чернігівського вищого військового авіяційного училища. Швидко минули роки навчання і юнак став летуном. Його залишили працювати в училищі інструктором, тепер він вже сам вчив курсантів майстерности пілотування літаками. Та мрія стати космонавтом не залишала його. В 1976 році Каденюк був зарахований до загону космонавтів у Зоряному містечку, що під Москвою. Там же пройшов підготову на командира „Бурана", який багато в чому схожий з американськими шатлами. Однак політ не відбувся, програма була закрита через відсутність коштів.

— Коли в Україні було створено космічну аґенцію, — продовжував Каденюк, — то я звернувся до її керівництва із заявою, аби мене прийняли до складу космонавтів. Моє прохання було задоволено. Пізніше я був скерований разом із Ярославом Пустовим до Америки, де почалася підготовка до майбутнього полету „Колюмбії". В космосі здійснював експерименти з рослинами, вивчав вплив стану невагомости на їх ріст.

Один з присутніх в залі поцікавився, для чого витрачаються кошти, призначені для вивчення космосу, яка користь від того? На це питання докладну відповідь дав дублер космонавта Я. Пустовий.

— В нашій країні та й в Америці, — сказав він, — поширена думка про те, що можна жити на землі і не витрачати великих грошей на освоєння космосу. Змушений визнати, що так гадають люди, які живуть сьогоденням, не хочуть дивитися в майбутнє. А між тим, десь років через 50 або 100 на землі будуть вичерпані всі енерґетичні джерела, йдеться про вугілля, нафту, ґаз, не стане металевих руд. Що далі робити? Освоювати інші плянети. Ми не можемо не досліджувати, як не можемо не дихати.

А тепер трохи про інше. Коли Каденюк повернувся на землю, то найперше я його запитав: як з космосу виглядає наша земна куля? У відповідь почув: повір, говорю одну правду, вона дійсно кругла. Але, як вчений і скептик не повірив; поки сам не побачу, не заспокоюсь.

На закінчення свого виступу Я. Пустовий розповів про вклад у світову космічну науку, який внесли українці. Йдеться про Кондратюка, якому належить ідея створення багатоступневих ракет, про Кибальчича, який розробив наукові основи полету до зірок, про Корольова, який здійснив ідеї своїх попередників, побудувавши космічні кораблі. Це він відправив першу людину в навколоземний простір, це він благословив у далекий політ першого українця Павла Поповича, який в 1962 році заспівав на орбіті українську народну пісню „Дивлюсь я на небо тай думку гадаю".

Коли закінчилась офіційна частина, біля стола, за яким сидів Л. Каденюк, виросла велика черга бажаючих одержати його автограф. Космонавт охоче задовольнив прохання бажаючих. Та на Каденюка чекала ще одна зустріч, а саме в генеральному консульстві України в Чикаґо. Я добре пам'ятаю той час, коли ця дипломатична установа містилася в одній кімнаті українського культурного осередку. А зараз консульство має багатоповерховий будинок в центрі Чикаґо, він добре облад-

(Закінчення на стор. 4)

Л. Каденюк подарував свій портрет наймолодшому учасникові зустрічі.

Дж. Ґленн...

(Закінчення зі стор. 1)

і чи оплатиться витрачувати гроші на це. У відповідь на це д-р Джан Лоґсдон, директор Інституту космічної політики при університеті Джорджа Вашінґтона та дорадник НАСА, сказав, що подорож Дж. Ґленна буде корисною. Коли ж мова про видатки, то тут немає про що говорити, бо космічна ракета „Дискавері" так чи так буде запущена в космос, отже зайвих видатків не буде.

Сам сенатор Дж. Ґленн, на запити репортерів засобів масової інформації, з усмішкою відповів, що розуміє їхнє зацікавлення, але покищо про це не буде коментувати.

Мистецький...

(Закінчення зі стор. 2)

Львівської міської Ради одностайно проголосувала за розбудову музею і відселення мешканців з будинку Соломії Крушельницької. Нарешті відновляється історична справедливість щодо власности співачки. А перед музеєм відкриваються нові перспективи — поповнення експозиції, належне обладнання фондових приміщень, поглиблення наукової діяльности. Це значна перемога і працівників музею, і його друзів.

Україна переживає надзвичайно складний час. Але поки існують музеї, поки є люди, яким вони потрібні, буде розвиватись і наша культура, і наша держава.

ПІДТРИМУВАНИЙ ВІЙСЬКОМ уряд Альжирії у середу, 14-го січня, скасував свою первісну згоду та заявив, що відкидає пропоновану місію Европейського союзу, членами котрого є 15 европейських країн, якамала розглянути можливості допомоги у зупиненні жахливих масакр цивільного населення, що впродовж шістьох років громадянської війни нараховують десятки тисяч жертв. Ахмед Аттаф, альжирський міністер закордонних справ, на оправдання такої поведінки сказав, що пропонована делеґація складалася з осіб другорядної важливости, тому не була відповідною обговорювати такі важливі справи. Продовжуючи своє оправдання він зазначив, що Европейський союз не є готовий дати конкретну допомогу для поборювання тероризму, тому не є доцільним про ці справи з ним говорити.

ОФІЦІЙНІ ДЕРЖАВНІ ТА МІСЦЕВІ чинники є занепокоєні значним зростом вбивств у середньої величини містах країни. Вони стверджують, що в тих містах за останніх п'ять років вбивства стали подією денного порядку, але на їхню думку все це є наслідком посиленого наркоманства у цілій країні. За останній рік у Люївіллі, Кентакі, місті з 260,000 населенням, вбито 68 осіб, найбільша кількість за останніх 17 років і все це завдяки поширеній торгівлі наркотиків, яку важко зупинити не тільки через її поплатність, але в першу чергу з уваги на велике запотребування. Натомість вбивства у великих містах ЗСА останніми роками зменшились, зокрема там, де місцева влада почала завзяту боротьбу з наркоманством, в першу чергу з його постачальниками.

П О Д Я К А

Екзекутива Координаційного Комітету Допомоги Україні цією дорогою складає щиру подяку всім наступним організаціям, які прислали датки до 31-го грудня 1997 р. на спроваджування дітей зі східніх і південних областей України в Галичину на Різдвяні і Великодні Свята, щоб таким чином дати їм змогу пізнати різдвяні і великодні традиції давно вже забутих на місцях їхнього проживання. Поіменний список жертводавців, які прислали свої датки на цю ціль до 1-го грудня, замість висилки святочних побажань, був поміщений у „Свободі" з датою 19-го грудня. Нижчеподаний індивідуальний список включає тільки тих осіб, які прислали свої пожертви в часі від 1-го грудня до 31-го грудня 1997 року.

Індивідуальні:			
по	50	дол.	Секрета С. і А., Паньків П., Крищак А. і М.
по	25		Бакаледь М., Клапіщак В. і Н.
Українські Кредитові Спілки:			
	5,000	дол.	Українська Кредитівка „Самопоміч", Ню Йорк
	1,000		Українська Православна Кредитівка, Ню Йорк
	500		Українська Кредитівка „СУМА", Йонкерс
	400		Українська Федеральна Кредитова Спілка, Рочестер
	200		Українська Кредитівка „Самопоміч", Нюарк
	200		Українська Кредитівка „Самопоміч", Гартфорд
	100		Українська Кретива Кооператива, Міннеаполіс
Товариство Допомоги Україні:			
	1,637.50	дол.	Комітет Допомоги Україні, Гартфорд (зложили: 150, Кузьо Т. і М.; по — 100, Волянська Г., Воробель Р., Гафткович Н., Пришляк П і С.; по — 50, Боднар Р., Кифор В., Красій М. і І., Кривоніс А., Кузьма О. і О., Кузьма Р. і М., Кукіль Я., Покора С. і С., Сиротюк Е. і С., Хохоляк Т.; по 25 — Ардиковський В., Грицина Т., Гринчук В., Ґлова В., Іванік Р., Козак Б. і І., Конік І. і А., Мілянич І., Охрім Ю. і А., Покора Б. і А., Пришляк А. і А., Скірка І., Смук А., Солук М., Швець В. і М., Шевчук М. і Л., Шулевський М. і Г.; 20 — Борисюк Р. і М.; 15 — Столайко А.; по 10 — Березук П., Ґайн І., Олійник М., Печинська А., Платош С., Радинський К., Свірський І. і М., Стеткевич Л. і О., Стецяк І. і П., Федитник В. і Н., Цап Й.; по 5 — Гончарик І., Трембета І., Цюпка М; 2.50 — Німець А.)
	1,040	дол.	Комітет Допомоги Україні — Відділ Стейту Мишиґен (в пам'ять бл. п. Івана Ляша)
по	1,000		Фонд Допомоги Україні, Рочестер, РУХ Допомоги Незалежній Україні, Чикаґо
	700		Комітет Допомоги Україні, Центральне Ню Джерзі
	400		Комітет Допомоги Україні, Ст. Пітерсбурґ
	250		Комітет Допомоги Україні, Міннесота
	200		Американці за Демократію в Україні, Олбані.
Громадські організації:			
	500	дол.	Товариство Українських Американських Сеньйорів, Маямі
по	250		Товариство "Самопоміч", Рочестер, Об'єднання Українців у Ґлен Спей
по	100		Товариство Українських Сеньйорів при УОКЦ, Філядельфія, Землягцтво „Перемищина", Нюарк, Український Народний Дім, Лорейн, Огайо.
В пам'ять:			
	1,135	дол.	У світлу пам'ять бл. п. Богдана Казновського (зложили: 250 — Р. і З. Воронки; 200 — Н. Воронка; по 100 — В. Петришин ,Т. і О. Гунчаки; 75 — Н. і Б. Білаші; по 50 — Б. і М. Качмарі, В. і К. Воловодюки, М. і О. Гнатейки, Ю. і М. Українські, В. Василів, Н. і В. Люціви; 30 — А. і Х. Вільсони; по 25 — С. і А. Леуші, О. Третяк; 20 — Т. і О. Стокерти; 10 — М. Сій).
	515		У світлу пам'ять бл. п. Стефанії Стешин (зложили: по 100 — О. і І. Стешини, І. і Л. Декайли, д-р В. і О. Фединяки, В. і К. Воловодюки; 50 — Р. і А. Декайли; 40 — І. і О. Добрянські; 25 — Ю. і О. Базьо).

Завдяки вашій щедрій фінансовій допомозі по 300 дітей із вищезгаданих областей святкуватимуть Різдво і Великдень у Галичині.

За Екзекутиву ККДУ

Б. Гайдучок
скарбник

В. Воловодюк
голова

У 40-ий ДЕНЬ ВІДХОДУ У ВІЧНІСТЬ
дорогого ВУЙКА

бл. п.

ВОЛОДИМИРА КАРОГО

буде відправлена заупокійна

СЛУЖБА БОЖА

26-го січня 1998 р. о год. 7-ій веч.

в українській католицькій церкві
свв. Петра і Павла
при Бентлей аве. в Джерзі Ситі, Н. Дж.

Про молитви за спокій душі покійного просить
РОДИНА

У ДВАДЦЯТЬ П'ЯТУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
незабутнього БАТЬКА та ДІДУСЯ

бл. п.

МИХАЙЛА ДУЖОГО

буде відправлена заупокійна

СЛУЖБА БОЖА
з Панахидою
26-го січня 1998 р. о год. 8:30 ранку

в церкві Непорочного Зачаття П.Д.М.в
Гемтремку, Миш.

Вічна йому пам'ять!

ТАМАРА ДУЖА-КУРОПАСЬ з мужем РОМАНОМ і дітьми
МАРТОЮ, РОМАНОМ і АДРІЯНОЮ

ПРЕЗИДІЯ СЕРЕДОВИЩА УГВР і ПОЛІТИЧНА РАДА ОУНз
ділиться з членами й українським громадянством сумною вісткою, що 7-го січня 1998 р. у Балтіморі Мд., відійшов у Божу вічність на 74-му році життя

бл. п.
інж.

ОСТАП СТЕЛЬМАХ

Член Середовища УГВР, член ОУНз і
громадсько-політичний діяч.

Матері Євгенії, дружині Анні, дочці Уляні, синові Романові, братові Володимиру і всій родині в діяспорі й Україні складаємо глибоке співчуття.

Вічна йому пам'ять!

З жалем повідомляємо, що 13-го січня 1998 р. несподівано та передчасно відійшов від нас на „Вічну Ватру" братчик

бл. п.

ЮРІЙ ЧИРОВСЬКИЙ

щирий побратим та юнацький виховник.

Дружині Аріядні, доням Тамарі, Діяні та всій родині висловлюємо наші глибокі співчуття.

ЗАГІН „ЧЕРВОНА КАЛИНА"

УКРАЇНСЬКА ГЕТЬМАНСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ АМЕРИКИ
ділиться сумною вісткою з членством та всією українською громадою, що в понеділок 22-го грудня 1997р. відійшов від нас у вічність

бл. п.
о. Протопресвітер

ВОЛОДИМИР БАЗИЛЕВСЬКИЙ

довголітній та визначний член УГОА, член Союзу Гетьманців Державників в Німеччині, член Президії Гетьманської Ради, голова Гетьманської Управи, великий патріот, людина кристального характеру, нар. 16-го червня 1903 р. в с. Бугрин на Волині.

ПОХОРОН відбувся в суботу, 27-го грудня 1997 р. на цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

Опечаленій родині незабутнього покійного і побратима висловлюємо наше глибоке співчуття.

ГОЛОВНА УПРАВА УГОА

З жалем і біллю в душі і серці повідомляємо, що 16-го грудня 1997 р. відійшов у вічність наш дорогий
ЧОЛОВІК, ТАТО, ДІДУСЬ І ЗЯТЬ

бл. п.

ІВАН МИХАЙЛОВИЧ
БОРОВИК

похований на українському православному цвинтарі
в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

В глибокому жалі:
дружина — АННА БОРОВИК
дочки — НАТАЛІЯ з чоловіком і дітьми
— АННА з чоловіком

Нехай тобі сниться золотоверхий Київ, а земля американська буде легкою.

ПОДІЇ

КАРНАВАЛОВА ЗАБАВА

Савт Бавнд Брук, Н. Дж. — Комітет Допомоги України, Відділ центрального Ню Джерзі, влаштовує карнавалову забаву з коктейлем, вечерею та льотерією. Забава відбудеться у суботу, 21-го лютого, в Центрі Української Культури в С. Бавнд Бруку, початок о год. 6:30 вечора. Гратиме оркестра „Фата моргана". Увесь дохід призначений на допомогу Україні. Ціни квитків за попередніми замовленнями — 35 дол., для студентів 25 дол., при вході — 40 дол., для студентів — 30 дол. Квитки слід замовляти, телефонуючи до кредитівки св. Андрія (908) 469-9085, Дам'яна Гечі (908) 755-8156, о. Івана Лишика (609) 825-6720, Юрія Ведмедя (908) 563-2690, або Юрка Міщенка (908) 671-1914.

КОНЦЕРТ В УІА

Ню Йорк. — Український Інститут Америки влаштовує концерт камерної музики на тему „Українські мотиви в західній музиці". У програмі — твори Леффлера, Ліста, Рахманінова, Гуммеля, Рендса та Бетовена. Виконавці — Алекс Кірілов, Вячеслав Бакіс, Микола Сук, Оксана Кровицька, Марія Тобон, Володимир Пантелеєв та Струнний квартет ім. Леонтовича. Концерт відбудеться у суботу, 24-го січня, в УІА, 2 схід 79-та вул. в Ню Йорку. Початок о год. 8-ій вечора. Під час концерту в УІА проходитиме виставка барельєфів скульптора Зенона Голубця. Концерт спонзорує Федеральна Кредитова Кооператива „Самопоміч" в Ню Йорку.

Скарби з розкопок Я. Пастернака повернулися в Україну

Осінню 1997 року письменниця і мисткиня Ліда Палій, колишня мешканка Львова, привезла до свого родинного міста з Канади, де тепер проживає, унікальні скарби, що їх передав їй археолог Ярослав Пастернак з проханням повернути в Україну. Це історичні реліквії, які мали бути повернені в Україну, коли вона стане незалежною. Л. Палій, яка захоплена археологією і антропологією, студіювала ці предмети під впливом навчання Я. Пастернака, здобула на університеті Торонто ступінь бакалавра, але це звання залишилося неможливим до виконування поза межами батьківщини, тому вона посвятилася письменницьким зацікавленням. Все ж праці Я. Пастернака були їй завжди близькими й між вчителем та ученицею були дуже дружні зв'язки. Тому не диво, що саме їй залишив він вивезені з України скарби зі заповітом передати їх, як буде вільна держава, в Україну. Це сталося тепер і золотий колт та кістяна плоскорізьба повернулися до Львова.

Оба ці скарби Я. Пастернак уважав найціннішими та унікальними знахідками, що він їх здобув під час археологічних експедицій до Галича в 1940 році, але не вспів передати у фонди львівських музеїв. Вони мандрували з нашим ученим довгі роки, а коли він поселився в Канаді, де й помер у 1969 році, обі знахідки переховувалися у нього із заповітом повернення до вільного Львова.

Я. Пастернак був довгі роки директором музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові. З ініціятиви та матеріяльної підтримки Митрополита Андрея Шептицького саме Я. Пастернак провадив в міжвоєнні роки археологічні дослідження княжих міст Галича, Плісненська, Львова та Перемишля. Змушений воєнною хуртовиною виїхав до Канади і там поруч із численними іншими працями монографіями і творами видав фундаментальну працю „Археологія України" у 1961 році.

В 1944 році німецькі війська вивезли зі собою на Захід чимало предметів з музею, які залишилися ще там після знищення совєтською займанщиною. Врятовані Я. Пастернаком скарби, що тепер повернулися завдяки Л. Палій, це справді неоціненні для музею Львова скарби.

Золотий емальований колт — це кульчик торбинкового типу прикрашений стилізованим геометричним орнаментом та дрібними дворамменими хрестиками. „Цей прегарний витвір візантійської ювелірної штуки, є сьогодні щодо матеріялу — емальоване золото — першим цього роду знаходом на західньоукраїнських землях...", писав про знахідку Я. Пастернак у своїй монографії „Старий Галич", виданий у 1944 році у Львові.

Найціннішою з культурно-історичного та мистецького боку пам'яткою, знайденою Я. Пастернаком під час розкопок у Плісненську 1940 року є кістяна мініятюра, що представляє українського лицаря XI—XII століть в кольчузі зі шоломом на голові, що стоїть на міському мурі. За Я. Пастернаком цей „плісненський лицар" є унікатом серед пам'яток образотворчого мистецтва Княжої доби в Україні.

Повернення цих скарбів до Львова саме з рук львів'янки і відомої письменниці Л. Палій, яка приїхала в Україну для презентації своєї книжки, що була там видана, має особливе значення, тим більше, що вона була вірною ученицею Я. Пастернака і їй він віддав у руки свої найцінніші здобутки.

Про цю подію, хоча як преса зазначує, що відбулася вона дуже скромно і без галасу зі сторони Л. Палій, писали широко щоденники „За Вільну Україну" і „Ратуша", подаючи також перелік малюнків цих надбань давньоукраїнської культури.

О. К.

Всевишній нехай благословить вас

З таким вітанням на сторінках нашої газети звернулися рідні маленької при народженні скаліченої Христинки Ковтун, до всіх тих, котрі відгукнулись на їхнє прохання прийти з допомогою, щоб рятувати їхню спаралізовану дитину.

Христинка з мамою в кабінеті д-ра В. Козявкіна.

Христинці Ковтун вже понад чотири рочки, досі вона не могла тримати голівки, ставати на ніжки чи говорити, а складні конвульсії завжди загрожують життю дитини. Родина постійно перебуває у важкому матеріяльному стані та немає чим оплачувати лікарів і лікування. Тому звертаються з проханням до добрих людей допомоги, а також дякують і повідомляють тих, які прийшли вже з допомогою, що їхня допомога стала життєдайною для маленької Христинки. Вона вже сама може сповзати з ліжка, може 20 хв. стояти на ніжках, а лівою рухає вперед намагаючись самостійно ходити, але покищо підтримує тато під рученята на що вона радісно та голосно сміється. Лікування не закінчене, але ці наявні успіхи додають надії. Адреса для пожертв: Ukrainian Credit Union, 1729 Cottman Avenue, Philadelphia, Pa. 19111 (for Chrystyna Kovtun), Acct. 82-82-1.

Друкуємо наступну листу тих, що відгукнулись з допомогою та просимо Всевишнього, щоб благословив вас повсякчас.

По **250** дол.— Нюйоркська „Самопоміч", по **200** дол.— Мирослав Кривулич, по **120** дол.— Ольга і Богдан Михайліви та Ярослава Кравчук, по **105** дол.— Валері Чічкіне, по **100** дол.— Мирослава Кондра, Михайло і Роз Лотоцькі, Ольга і д-р Роман Морози, Явдоха Ткачук, Галина і Роман Поритки, Лідія і Богдан Гайдучки, Ярослав Січинський, Володимира і Стефан Сливоцькі, Александра і Віталій Богданіви, Г. Дубенко і Степан Рожок, по **50** дол.— Марія Крижанівська, Г. Кобаса, Александра і Філіп Місіоне, Семен Горнов, Лізія і Мілтон Гіфлер, Ярослава і Ярослав Панчуки, Люба Китаста, Марія Харина, Ольга і Матей Бугаї, Зореслава Мисько, О і Р. Морози, Марія і Володимир Брунець, Роксана і д-р Любомир Кузьмаки, Roxolana International, Лідія і Александер Ганаси, Люба Адамс, Олена і Анна Вовіовіч, по **40** дол.— Микола Масліс, по 30 дол.—Люба і Роман Туркевичі, Олекса Кедринський, Василь Гусаковський, Іван Корнило, Джейн і Іван Давидюки, Ярослава Кравчук і Меланія Сарахман, Дарія і Станіслав Набережні, по **25** дол.— Стефанія і Сефан Покори, Алекс Хендикович, Зенон Питляр, Антонія, Орест іРоман Колтинюки, Анна і Іван Панько, Гертруда і Стефан Ткачуки, Михайло Данчак, Роман Цимбала, Любомира і Богдан Кутні, Оксана і Богдан Кузишини, Ірина Клівак, Александра і Михайло Бобяки, Стефанія і Іван Цьолки, Іванна і Мирон Бучаки, Марія Стефанишин і Александра Швед, Андрій Ступа, Луця Яськів, Теодор і Дороті Трусевичі, Іванна і Володимир Клоси, Софія Андрушків, по **20** дол. — Степан Бойко, Марія і Олекса Лусяки, Меріон Бурбелла, Романна і Володимир Михайліви, Вілліям Слюсар, Марія Смішкевич, Александер Кобаса, В. Антоненко, по **15** дол.— Санда і Іван Кост, Гелена і Василь Хоман, Ярослава Кукіль, Іван Телешевський, Ігор Гуменюк, по **10** дол.— Марія і Северин Княменицькі, Ірина і Петро Твердохліби, Надія і Ярослав Руссенки, Наталія і Марія Сліпкевичі, Людмила і Степан Ладанаї, Ірина Твердохліб, Олена, Александра і Микола Климишини, Роман Іваницький, по **5** дол.— Анна і Ярослав Роспитки.

Космонавти...

Продовження зі стор. 3.

наний і тому В. Кирикові не було соромно запрошувати космонавта в гості.

Під час прийняття в консульстві я мав нагоду ближче познайомитися з дружиною Каденюка Вірою, яка справила на мене велике враження. Я поцікавився у неї, чи важко бути дружиною космонавта. — Так, — відповіла вона, і на хвильку замовкла, а потім продовжила: Я би навіть сказала, що дуже важко. І пояснила чому.

Зокрема, коли вона, бувало, проводжала його — хунку понад 50 різних типів і модифікацій найсучасніших літаків — винищувачів, яким давав путівку в життя.

Щоразу, проводжаючи його в черговий політ, я не була впевнена, що він повернеться додому, увесь час прислухалася до неба, чи чути шум двигунів, а коли навколо було тихо, то на серці ставало сумно, виходила на балкон і вдивлялась, чи не летить мій сокіл. З того, що я розповіла, кожен без зайвих коментарів може зрозуміти, чи легко бути дружиною космонавта. Знаючи про це, ві-

Під час зустрічі (зліва направо). Я. Пустовий, Л. Каденюк, В. Кирик.

Леонід Каденюк дає автограф Павлові Олексюкові з каси „Самопоміч".

Світлив автор

— Чи знаєте, що шлях до „Колюмбії" зайняв у мого чоловіка не мало-не багато, а 21 рік його життя. І до того слід додати: цей шлях не був усіяний трояндами, як дехто думає. Навпаки, то були роки, сповнені максимального напруження, великих нервових перевантажень і постійного ризику. Одночасно з підготовкою до полету в космос Леонід виконував обов'язки льотчика-випробувача. На його рацепрезидент УККА Бараник запропонував тост на честь дружини космонавта, подякувавши їй за допомогу чоловікові у здійсненні його полету у космос.

Небо підкоряється лише сміливим, самовідданим, фізично підготовленим, справжнім майстрам своєї справи. Саме таким є вірний син українського народу полковник Леонід Каденюк.

Анатолій Гороховський